

linkersectie besloten, in hun bladen terzake een bericht op te nemen waarin de koningin uitdrukkelijk werd genoemd. Dat bericht luidde:

'H.M. de Koningin en de Nederlandse regering te Londen' hebben aan de gezamenlijke illegale bewegingen meegedeeld dat het in beider bedoeling ligt, zo spoedig mogelijk een getrouw beeld te krijgen van ons volk, zoals het thans denkt en tegenover de grote vraagstukken van onze tijd staat. De koningin hoopt, zodra de overkomst naar Nederland voor haar mogelijk is, voorgelicht te worden omtrent de toestand, de wensen en gedachten, op dat ogenblik levende bij het Nederlandse volk en zal daarover onder andere het advies inwinnen van een Raad der Illegaliteit, in het bijzonder bij de vorming van een nieuw kabinet. H.M. de Koningin deelt zulks thans reeds mede, opdat straks het overleg zo vruchtbaar mogelijk zij.'

Een vooraankondiging van dit bericht deed Meijer op 1 november toekomen aan Drees, Bruins Slot en Neher – onder de titel 'Boodschap van de koningin' verscheen het bericht in het nummer van *Het Parool* waarvan de eerste exemplaren op 3 november werden verspreid. 'De stoffige binnenkamers onzer vooroorlogse democratie', aldus een commentaar dat Frans Goedhart had toegevoegd,

'worden geopend zodat er een frisse wind door heen kan blazen. Het geeft de grote massa van ons volk, die van de naaste toekomst belangrijke vernieuwingen verwacht, grote voldoening dat Koningin en Regering hieraan zo energiek willen medewerken.'²

'De Boodschap' (met een hoofdletter!) 'brengt', vond *De Vrije Kunstenaar*, 'de politieke ridderslag voor de illegaliteit!'³ Ook *De Waarheid* uitte vreugde ('wij verheugen ons'), waarbij het blad evenwel opmerkte, 'dat de illegale organisaties, en in het bijzonder die van de arbeidersklasse,

¹ Dat hier 'de Nederlandse regering' werd vermeld, kan gevolg zijn geweest van het feit dat de Contact-Commissie kort tevoren, 21 oktober, kennis had genomen van een telegram van Gerbrandy waarin stond, dat de koningin voornemens was, 'na haar terugkeer ook het advies in te winnen van de Grote Commissie uit de Illegaliteit ... Verdere plannen zullen zaak zijn van het zodra mogelijk te vormen kabinet.' (Telegram, 17 okt. 1944, van Gerbrandy aan de GAC, *Enq.*, dl. V b, p. 513). Zoals de Contact-Commissie het zag, was er volledige overeenstemming in denken en handelen tussen de koningin en het kabinet – zeker een ervaren politicus als Drees kon zich niet voorstellen dat de koningin eind september het telegram waarin op het zenden van een delegatie was aangedrongen, zou hebben verzonden zonder voorkennis en instemming van de minister-president. ² *Het Parool*, 72 (7 nov. 1944), p. 1. ³ *De Vrije Kunstenaar*, 15 nov. 1944, p. 1.